

Advies Flora- en Faunawet Bestemmingsplan Sportveldstraat noord te Beusichem

Opdrachtgever: Gemeente Buren
Via: Sonsbeek Adviseurs BV

Ir. G. Nijland
AD.ECO Ecologisch onderzoek- en adviesbureau
Leuvenheim

Advies Flora- en Faunawet Sportveldstraat noord te Beusichem

Inhoud:

- 1 Inleiding
- 2 Gegevens flora en fauna
- 3 Kenschets gebied
- 4 Natuurwaarden
- 5 Conclusies
- 6 Bronnen
- .. Bijlagen

Juli 2006

**AD.ECO ecologisch
onderzoek- en adviesbureau
Ir. G. Nijland
Spankerenseweg 11
6974 BA Leuvenheim
Tel: 0575 567959
mobiel 06 14287568
E-mail mail@ad-eco.nl
www.ad-eco.nl**

1 Inleiding

Uitbreidingsgedeelte vanaf oostkant

1.1 Algemeen

In het kader van het bestemmingsplan Sportveldstraat Noord aan de noordrand van de woonbebouwing van Beusichem in de gemeente Buren wordt dit vooronderzoek gedaan, zoals nodig voor de Flora- en faunawet.

1.2 Flora- en faunawet

Sinds 1 april 2002 is de Flora- en faunawet in werking getreden. Het soortenbeleid uit de Vogelrichtlijn van 1979 en de Habitatrichtlijn van 1992 van de Europese Unie is hiermee in de nationale wetgeving verwerkt.

Volgens de Flora- en faunawet is het verboden om beschermde planten te verwijderen of te beschadigen (artikel 8), beschermde dieren te doden, te verwonden, te vangen (artikel 9) of opzettelijk te verontrusten (artikel 10) en voortplantings- of vaste rust- en verblijfplaatsen te beschadigen (artikel 11). Ook het rapen of beschadigen van eieren van beschermde dieren is verboden (artikel 12). In aanvulling op de bestemmingsplanprocedure moet voor de uitvoering van alle ruimtelijke plannen worden onderzocht welke natuurwaarden aanwezig zijn en of er verbodsbepalingen uit de Flora- en faunawet zullen worden overtreden.

Dit rapport beschrijft de resultaten en conclusies van dit onderzoek voor het plangebied in Beusichem in de gemeente Buren. Daarnaast is een afweging gemaakt over de haalbaarheid van de benodigde ontheffingen. Als aan de voorwaarden voor de verlening van die ontheffingen kan worden voldaan, moet in een volgend stadium een ontheffingsaanvraag worden ingediend via het bureau LASER bij de Minister van Landbouw, Natuur en Voedselkwaliteit.

*Zorgplicht

Achter de Flora- en faunawet staat het idee van de zorgplicht voor in het wild levende beschermde dieren en planten en hun leefomgeving. Beschermde zijn: de inheemse zoogdieren met uitzondering van Huismuis, Bruine rat en Zwarte rat, alle inheemse vogels, amfibieën en reptielen, sommige planten, vissen, vlinders, libellen, kevers en mieren en Rivierkreeft, Wijngaardslak en Bataafse stroommossel.

De zorgplicht betekent dat een ontheffing van een van de verbodsbepalingen alleen kan worden verleend, als geen afbreuk wordt gedaan aan de goede staat van instandhouding van de soort. Deze voorwaarde geldt voor alle beschermde soorten.

*Soortenbescherming

In een AMvB ex artikel 75 van de Flora- en faunawet (25 oktober 2004) is een driedeling gemaakt voor het beschermingsniveau van planten- en diersoorten.

In de AMvB is een lijst opgenomen van licht beschermde soorten (tabel 1). Dit zijn algemene soorten, waarvoor de goede staat van instandhouding niet in het geding is. Voor deze soorten geldt een vrijstellingsregeling. Hiervoor hoeft sinds 25 oktober 2004 geen ontheffing meer te worden gevraagd. Voor soorten met een gemiddeld beschermingsniveau (tabel 2) kan een ontheffing worden verleend, als er sprake is van een in het maatschappelijk verkeer gebruikelijke activiteit. In dit geval moet worden aangetoond dat er geen redelijk alternatief voor de ingreep bestaat en dat de schade wordt gecompenseerd. Kennis van de locaties en het aantal, waarin de soort voorkomt, is hierbij noodzakelijk.

Voor de zwaar beschermde soorten (tabel 3) kan slechts ontheffing worden verleend in geval van een activiteit van groot maatschappelijk belang. De voorwaarden van afwezigheid van een redelijk alternatief en compensatie van alle schade gelden ook hier. Locaties en aantallen moeten bekend zijn. De bescherming van deze soorten is aangemerkt als van belang voor de gehele Europese Unie. Deze soorten moeten daarom strikt worden beschermd.

De precieze indeling van alle 946 beschermde soorten over deze drie categorieën is op grond van de concept-AMvB alleen voor de licht beschermde soorten en de bedreigde soorten redelijk zeker.

*Gedragscodes voor soortenbescherming

De gedragscode heeft in de AMvB 2004 een formele status. Dit in die zin dat zij voorwaarde wordt om van bepaalde vrijstellingen gebruik te kunnen maken. Het blijft echter mogelijk ontheffingen aan te vragen. Sectoren of organisaties die besluiten een gedragscode op te stellen kunnen deze ter goedkeuring voorleggen aan de minister van LNV. De vrijstelling geldt dan voor de categorieën

- bestendig beheer en onderhoud,
- bestendig gebruik en
- ruimtelijke ontwikkeling en inrichting,

waarbij aantoonbaar is gehandeld conform een door de minister van LNV goedgekeurde gedragscode.

Een gedragscode maakt op systematische wijze duidelijk hoe aan de voorwaarden van de vrijstelling kan worden voldaan. Belangrijke elementen hierbij zijn de begrippen 'zorgvuldig handelen' en 'significante effecten'. Uitgangspunt is, dat de gedragscode een werkwijze beschrijft waarmee overtredingen van de ge- en verboden worden vermeden. Dit voor zover dat in redelijkheid van de bedrijven en personen kan worden verwacht. Daarmee wordt aan de zorgplicht en de eis van zorgvuldig werken (artikel 2 Flora- en faunawet) invulling gegeven. Verder worden verstoringen en dergelijke die toch nog optreden, beschouwd als onvermijdelijk (ten aanzien van individuele dieren) en niet relevant voor het behoud van de gunstige staat van instandhouding van de soort (informatie AMvB 2004).

*Habitat

De Flora- en faunawet beschermt individuele exemplaren van een soort en vaste rust- en verblijfplaatsen van diersoorten. Voor een goede instandhouding van een diersoort is echter ook behoud van foerageergebied en migratieroutes nodig. Dat wordt in dit rapport ook meegewogen.

*Rode lijst

In dit rapport wordt ook aandacht geschonken aan soorten van de Rode lijst. Hierop staan Nederlandse soorten die bijzondere aandacht nodig hebben. Deze soorten worden bedreigd, zijn erg kwetsbaar of nemen sterk in aantal af. De Rode lijsten zijn voor de meeste soortengroepen officieel door het Ministerie van Landbouw, Natuur en Voedselkwaliteit vastgesteld. Toch is hun juridische

status op dit moment onduidelijk. Veel Rode lijstsoorten (vooral planten) worden niet door de Flora- en faunawet beschermd.

***Gebiedsbescherming**

Naast het soortenbeleid uit de Europese Vogelrichtlijn en Habitatrichtlijn wordt ook aandacht gevraagd voor de speciale beschermingszones uit deze regelgeving, in het Natura 2000-beleid. Deze zijn verwerkt in de Natuurbeschermingswet 1998 die oktober 2005 in werking is getreden. De Natura 2000 gebieden zijn beschermd conform de Europese Habitat- en Vogelrichtlijn. Tevens horen tot de Natura 2000 gebieden alle natuurmonumenten die onder de vorige Natuurbeschermingswet vielen. Een ruimtelijke ingreep in of een activiteit in de buurt van (externe werking) een speciale beschermingszone mag niet plaatsvinden als deze negatieve effecten heeft op de speciale beschermingszone, tenzij het gaat om dwingende redenen van zwaarwegend maatschappelijk belang. In dit geval moet worden aangetoond dat er geen redelijk alternatief bestaat en dat alle schade wordt gecompenseerd.

Ook de Ecologische hoofdstructuur uit het Structuurschema Groene Ruimte en de Provinciale Omgevingsplannen genieten deze bescherming.

De nieuwe Natuurbeschermingswet geeft regels over het beoordelen van activiteiten die negatieve gevolgen kunnen hebben voor Natura 2000. Deze regels moeten gemeenten toepassen, en worden door de provincies getoetst, als zij een besluit nemen over zulke activiteiten. Voor een activiteit buiten een richtlijngebied waarvan zonder meer duidelijk is dat de activiteit geen gevolgen kan hebben voor een richtlijngebied, kan het reguliere besluitvormingsproces worden gevolgd. Let op dat in de motivering op het ontwerp-besluit voor het vaststellen van het bestemmingsplan door de gemeenteraad, alle voorgaande stappen (onderzoeken en adviezen en daaraan verbonden conclusies) goed zijn beschreven. Ook in de gevallen als de conclusie is dat het stappenplan niet verder behoeft te worden doorlopen. Het gevaar bestaat anders dat de rechter oordeelt dat het besluit niet voldoende gemotiveerd is.

2 Gegevens flora en fauna

Voor onderzoek van het gebied is gebruikgemaakt van de soortengroepen gegevens van Natuurloket, van waarnemingen uit de soortenatlassen en internet voor zoogdieren, reptielen en amfibieën (soortenkaarten internet), vissen (ook soortenkaarten internet) en libellen.

Daarnaast zijn voor vogels de gegevens van het SOVON (Jansen, 2006) gebruikt. Deze zijn verzameld per kilometerhok. Dat is een vak van één bij één kilometer. De Topografische Dienst heeft deze hokken ingevoerd als rasterverdeling van de topografische kaarten van Nederland. De gegevens van de landsdekkende soortenatlassen zijn verzameld per uurhok. Dat is een vak van vijf bij vijf kilometer, ook gekoppeld aan bovengenoemde verdeling.

De locatie Sportveldstraat Noord te Beusichem (gemeente Buren) ligt in het kilometerhok 148-440 en in het uurhok 39-22. De kaart op de volgende pagina geeft een overzicht van het plangebied en kilometerhokken.

Gegevens die staan geregistreerd per kilometerhok of per uurhok zijn niet in alle gevallen met voldoende zekerheid tot het te onderzoeken plangebied te herleiden. Bovendien geven de meeste atlassen geen volledig beeld van de voorkomende soorten en zijn de gegevens vaak gedateerd. Met behulp van de kennis over leefgebieden van soorten, de indruk die van het plangebied is verkregen en de beschikbare gegevens is van alle groepen een compleet beeld ontstaan over het voorkomen van de soorten in het gebied.

Het gebied is in begin juli 2006 bezocht om een indruk te krijgen van het terrein, de vaatplanten te inventariseren en de km-hokgegevens in plaatselijk perspectief te zetten.

3 Kenschets gebied

3.1 Beschrijving van het gebied

Het plangebied ligt aan de noordkant van Beusichem vlak bij de Rijndijk en bestaat uit een laagstam perenboomgaard, een verwaarloosde hoogstamboomgaard en het oostelijke deel is een deels gemaaid grasveld (zie paarse stip op kaart hieronder).

Bodem en water

Het plangebied ligt in het bedijkt rivierengebied. Door de aanwezigheid van oeverwallen, de oude dorpskernen en kommen is de bodem redelijk gevarieerd. Het plangebied ligt op de zwaardere klei van de kom.

De grondwaterstand ligt op ongeveer 1 meter beneden maaiveld en wordt op een constant peil gehouden door het waterschap. Het water in de watergangen is helder en voedselrijk.

3.2 Beschrijving van de plannen

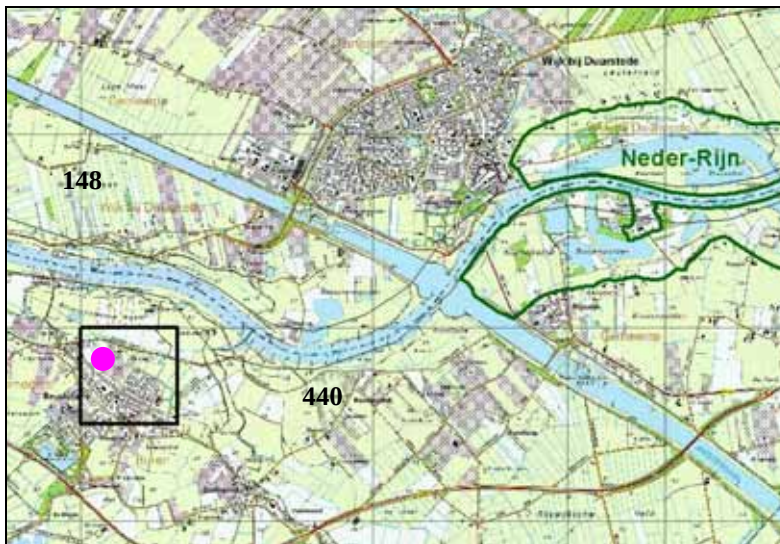
Dit plangebied wordt ontwikkeld als woningbouwlocatie.

4 Natuurwaarden

4.1 Gebiedsbescherming

- VOGELRICHTLIJNGEBIED (JANSEN 2006)

Het onderzoeksgebied ligt op ca. 3 km van het Vogelrichtlijngebied Nederrijn (fig.2). Er zijn geen kwalificerende broedvogels van dit gebied als broedvogel waargenomen in het onderzoeksgebied.

Figuur 2. De ligging van Vogelrichtlijngebied Nederrijn ten opzichte van het Onderzoeksgebied

Het plangebied is geen onderdeel van en grenst niet aan een Natura 2000 gebied. Het dichtst bijzijnde Natura 2000 gebied ligt in de Rijnuitwaerden en eindigt bij Wijk bij Duurstede (zie hierboven). Het grenst wel aan de ecologische verbindingzone die doorloopt in het uiterwaardengebied. Gezien de ligging tegen het huidige dorp aan, het gebruik als intensieve boomgaard en het ontbreken van directe relaties met de uiterwaarden door de aanwezigheid van de winterdijk is het niet te verwachten dat er een andere externe werking uitgaat van de geplande nieuwbouw dan die nu al door het dorp gegenereerd wordt. Daarom is het m.i. niet nodig hier nog nadere aandacht aan te besteden.

4.2 Vaatplanten

Gegevens

Het gebied is bij het veldbezoek geïnventariseerd op vaatplanten, zie bijlage 1

Inventarisatie

Uit de veldinventarisatie kwam duidelijk naar voren, zie ook bijlage 1, dat hier slechts algemenere soorten groeien die niet in hun voortbestaan worden bedreigd door de plannen. Het natuurloket gaf voor het betreffende km-hok een beschermde soort op. Dit betreft hoogst waarschijnlijk de Zwanebloem die elders in het km-hok wel voorkomt maar hier niet aanwezig is.

Effecten

Het plangebied zelf herbergt geen bijzondere soorten, waarvoor bij aanleg of bebouwing ontheffing van de Flora- en faunawet gevraagd moet worden.

Fauna

4.3.1 Zoogdieren - Overige

Gegevens

Gebruik is gemaakt van de gegevens uit de landelijke zoogdierenatlas. Voor de atlas is de verspreiding van zoogdieren in kaart gebracht op basis van uurhokken in de periode 1970-1988. Deze gegevens zijn wat verouderd, maar nog redelijk bruikbaar voor de beoordeling van dit gebied.

Inventarisatie

Volgens de atlas zijn 10 soorten zoogdieren in het uurhok rond het gebied waargenomen (zie bijlage 2a), waarvan muizensoorten, Egel, Mol en Haas in het plangebied kunnen voorkomen. Door de grootte van het gebied en de ruimte tussen de bebouwing is het waarschijnlijk dat Ree en Vos het gebied bezoeken. Dit geldt zeker voor de in de bijlage genoemde muizensoorten, die leven hier waarschijnlijk.

Effecten

Alle genoemde soorten zijn licht beschermd waarvoor geen ontheffing hoeft te worden aangevraagd. Geen van deze soorten wordt is zijn voortbestaan bedreigd.

4.3.2 Zoogdieren - vleermuizen

Gegevens

De gebruikte gegevens zijn afkomstig uit de vleermuisatlas. Deze atlas geeft de verspreiding van vleermuissoorten op uurhok niveau weer. De gegevens zijn afkomstig van de periode 1985-1994. Deze gegevens zijn wat verouderd, maar nog redelijk bruikbaar voor de beoordeling van dit gebied.

Inventarisatie

In het uurhok rond het plangebied zijn volgens de atlas Gewone dwergvleermuis, Ruige dwergvleermuis en Rosse vleermuis waargenomen. Voor de Gewone dwergvleermuis wordt de situatie door bebouwing eerder beter dan slechter. Dit is een soort die vooral in de omgeving van dorpen en daarbinnen jagen en hun verblijfplaatsen kiezen. In het plangebied komen geen geschikte plekken voor kolonies voor.

De Ruige dwergvleermuis en Rosse vleermuis zijn boombewonende soorten. Ook in de verwaarloosde hoogstamboomgaard waren geen mogelijkheden voor bewoning door deze soorten.

Effecten

De vleermuizen verblijven niet in het plangebied. Zij verliezen door de kap van de (Hoogstam)boomgaard een deel van hun foerageergebied. Dit wordt in de toekomst hersteld door de aanwezigheid van tuinen. Wel is het van belang dat het groen in de wijk mogelijkheden biedt om langs te vliegen naar andere jachtgebieden.

4.4 Vogels

Gegevens

De gegevens zijn afkomstig van SOVON (Jansen 2006) en in bijlage 3 opgenomen.

Inventarisatie

Broedvogels

*Het onderzoeksgebied omvat één kilometerhok (148-440, fig.1) en is in 1998-2000 onderzocht op het voorkomen van broedvogels in het kader van het Atlasproject voor Broedvogels. Dit kilometerhok is daarbij twee maal een uur op alle soorten onderzocht. Bovendien is van het **atlas** blok 145-440 (= linkeronderhoek, het gehele blok strekt zich 5 km-hokken naar boven en rechts uit), waarin het*

plangebied zich bevindt, een aanvullende lijst van broedvogels (atlasbloktotaallijst) beschikbaar. Van de Rode Lijstsoorten (van Beusekom et al. 2005) die op deze lijst staan is een inschatting gemaakt of ze mogelijk in het plangebied broeden. In het kader van het LSB-project zijn verder van 1 soort gegevens bekend. Tenslotte liggen er binnen het onderzoeksgebied delen van twee BMP-proefvlakken (nrs. 1850 en 18510) welke in 2003 op broedvogels zijn geïnventariseerd.

Resultaten

Vrijwel alle soorten genieten een beschermde status in het kader van de Flora- en Faunawet. De soorten die zijn opgenomen op de Rode Lijst van kwetsbare en bedreigde vogelsoorten in Nederland zijn gecodeerd met een R. In totaal zijn tijdens de atlasperiode 8 soorten van de Rode Lijst aangetroffen: Koekoek, Steenuil, Boerenwaluw, Huiswaluw, Spotvogel, Grauwe Vliegenvanger, Huismus en Kneu. Op basis van de atlasbloktotaallijst en de BMP-telling is het bovendien goed mogelijk dat ook de Rode Lijstsoorten Patrijs, Groene Specht en Ringmus in het plangebied voorkomen.

Er zijn in het uurhok 8 Rode lijst vogelsoorten als broedvogel aangetroffen en de mogelijkheid van nog 3 soorten is aangegeven (zie boven SOVON-gegevens). Geen van deze soorten broedt in het plangebied. Hier foerageren Koekoek (soms), Boerenwaluw, Huiswaluw, Huismus, Kneu, Groene specht en Ringmus maar het gebied is geen onmisbaar onderdeel van hun foerageergebied. Steenuil kwam vroeger in het plangebied voor maar is al jaren verdwenen.

Vogels van de bosrand, zoals lijsters, Roodborst, Koolmees en Pimpelmees zullen gebruik maken van het plangebied en de bomen ten noorden van het gebied. Dit zijn echter meer algemene soorten die ook volop in de omgeving voorkomen en dus niet bedreigd worden in hun voortbestaan.

In het broedseizoen zal zeker niet gewerkt kunnen worden om te voorkomen dat broedende vogels verstoord worden.

Voor wintervogels is dit gebied niet van belang.

Effecten

De voorkomende soorten komen ook volop in de omgeving voor en worden hier niet bedreigd in hun voortbestaan. Voor wintervogels zijn deze gebieden niet van belang.

4.5 Amfibieën en reptielen

Gegevens

De gegevens van amfibieën en reptielen zijn afkomstig van verspreidingskaarten van RAVON op internet. Hierop is de verspreiding per uurhok aangegeven voor de periode 1996-2001. Deze zijn redelijk recent en vrij wisselend in hun volledigheid.

Inventarisatie

In de km-hokken zijn Gewone pad, Bruine kikker en Bastaardkikker waargenomen. Deze zijn allen te verwachten in het gebied.

Effecten

Bouwplannen beïnvloeden de genoemde soorten wel, maar dit bedreigt het voortbestaan van de soorten niet. Voor de Gewone pad, Bruine kikker en Bastaardkikker hoeft geen ontheffing te worden aangevraagd van de Flora- en faunawet als werkzaamheden worden uitgevoerd.

4.6 Vissen

Gegevens

De gegevens van vissen zijn afkomstig uit de atlas van zoetwatervissen die deze gegevens per uurhok presenteert. Voor dit uurhok zijn de gegevens weinig representatief voor de slootjes in het plangebied.

Inventarisatie

Als de sloot aan de noordzijde van het plangebied gehandhaafd blijft worden de eventueel voorkomende vissen (bijlage 5) niet bedreigd. Wordt deze sloot wel vergraven dan moet eerst nader onderzoek worden ingesteld naar Bittervoorn, Kleine en Grote modderkruiper die hier kunnen voorkomen.

Effect

Bij handhaving van de watergang worden vissoorten niet bedreigd.

4.7 Dagvlinders

Gegevens

De gegevens zijn afkomstig uit de landelijke vlinderatlas. Deze atlas geeft de verspreiding van vlinders op basis van uurhokken uit de periode 1981-1986. Het beeld dat deze atlas geeft over de verspreiding van soorten is gedateerd en daarom onvolledig maar geeft wel een beeld.

Inventarisatie

De atlas meldt dat in het uurhok 8 soorten zijn waargenomen, daarnaast zijn er nog meer algemene soorten die in deze omgeving ook verwacht kunnen worden. Dit zijn algemenere soorten die leven in grasland, tuinen, bermen, slootkanten en houtwallen. Eén van de waargenomen soorten, de Keizermantel, geldt tegenwoordig als uitgestorven in Nederland. Het gaat hier bij recente waarnemingen om zwervers die geen invloed heeft op het huidige plangebied. De Keizermantel is geen vlinder die normaal verblijft in het biotoop van het plangebied.

Effecten

Verandering van de bebouwing van het plangebied bedreigt de voorkomende soorten niet.

4.8 Libellen

Gegevens

De gebruikte gegevens zijn afkomstig uit de landelijke libellenatlas. Deze atlas geeft de verspreiding van libellen per uurhok. De gegevens zijn afkomstig uit de periode 1990-1997. Dat is recent maar niet erg gedetailleerd. Gezien de aard van het plangebied is dat wel voldoende.

Inventarisatie

Er zijn 6 algemenere soorten waargenomen (zie bijlage 7).

Effecten

De libellen in het plangebied worden niet bedreigd.

4.9 Overige

Beschermde kevers en mieren zijn niet te verwachten in dit gebied.

De aanwezigheid van de beschermde Rivierkreeft, Wijngaardslak en Bataafse stroommossel in het plangebied kan worden uitgesloten.

5 Conclusie

5.1 Gebiedsbescherming

Nabij het plangebied is alleen de provinciale beschermingszone van de Ecologische hoofdstructuur aanwezig. Het plangebied heeft hier geen invloed op

5.2 Soortbescherming

5.2.1 Niet bedreigde diersoorten

Er zijn geen belangrijke floristische waarden in het plangebied.

De bebouwing van de percelen bedreigt de in het gebied voorkomende insecten, amfibieën, zoogdieren en vleermuizen niet. Er komen geen reptielen voor.

5.2.2 Vogels

Alle vogelsoorten zijn beschermd op basis van de Flora en faunawet. Daarmee is in principe iedere ontwikkeling moeilijk te realiseren. Toch zal ontwikkeling mogelijk moeten blijven. Er zal dus een goede afweging over de gevolgen moeten worden gemaakt.

Verandering van de bebouwing van het terrein betekent verandering van het leefgebied van de voorkomende vogelsoorten. Dat is een tijdelijke verstoring. Dit zal geen relevante gevolgen hebben voor het voortbestaan van de vogelsoorten of -populaties. Het gebied maakt deel uit van een groter gebied waar de voorkomende soorten andere foerageergebieden kunnen vinden.

De werkzaamheden mogen niet in het broedseizoen begonnen worden.

5.2.3 Nader onderzoek en ontheffingen

Alleen als de watergang aan de noordzijde vergraven wordt moet nader onderzoek gedaan worden naar het voorkomen van beschermde vissoorten.

5.3 Aanbevelingen

Waar het ingepast kan worden is het zeer waardevol om delen van bestaande beplanting, bv. nog goede hoogstamfruitbomen) en bestaande wateren in de plannen te sparen. Vooral de sloot aan de noordzijde verdient hierbij aandacht.

Bij de aanleg van groen verdient het aanbeveling gebruik te maken van inlandse besdragende heesters en bomen en de groenstructuur zo te structureren dat vleermuizen deze als verbinding kunnen gebruiken..

6 Bronnen

6.1 Veldwerk

Het gebied is begin juli 2006, in de ochtend, bezocht door ir. G. Nijland om een indruk te krijgen van het terrein en een plantenlijst te maken.

Het was onbewolkt weer met enige wind. Temperatuur ca 27 °C.

6.2 Media

- www.natuurloket.nl overzicht recente en beschikbare gegevens planten en dieren;
- www.ravon.nl informatie over (verspreiding) van herpetofauna en vissen

6.3 Literatuur

- Broekhuizen, S., B. Hoekstra, V. van Laar, C. Smeenk, J.B.M. Thissen, Atlas van de Nederlandse zoogdieren, Stichting Uitgeverij KNNV, Utrecht 1992;
- Janssen, E.W.A. 2006. Beusichem. Levering vogelgegevens. SOVON rapport GAS 2006-053. SOVON Vogelonderzoek Nederland, Beek-Ubbergen.
- Lange, R., P. Twisk, A. van Winden en A. van Diepenbeek, Zoogdieren van West-Europa, Stichting Uitgeverij KNNV en Vereniging Natuurmonumenten, Utrecht 1994;
- Limpens, H., K. Mostert, W. Bongers, Atlas van de Nederlandse vleermuizen, Stichting Uitgeverij KNNV Utrecht 1997;
- Meijden, R. van der, E.J. Weeda, W.J. Holverda, P.H. Hovenkamp, Flora van Nederland, Heukels' Wolters-Noordhoff Groningen 1990;
- Nederlandse Vereniging voor Libellenstudie 2002, De Nederlandse libellen (Odonata) – Nederlandse fauna 4, Nationaal Natuurhistorisch Museum Naturalis, KNNV Uitgeverij & European Invertebrate Survey – Nederland, Leiden;
- Nie, dr. H. de, Atlas van de Nederlandse zoetwatervissen, Media Publishing en Stichting Atlas Verspreiding, Doetinchem 1993;
- Westhoff, dr. V., drs. A.J. den Held, Plantengemeenschappen in Nederland, boek Thieme & cie, Zutphen 1975;

Bijlage 1. Planten waargenomen in plangebied in juli 2006

Nederlandse naam	plangebied	Wetenschappelijke naam
Grote waterweegbree	x	<i>Alisma plantago-aquatica</i>
Glanshaver	x	<i>Arrhenaterum elatior</i>
Bijvoet	x	<i>Artemisia vulgaris</i>
Haagwinde	x	<i>Calystegia sepium</i>
Melganzevoet	x	<i>Chenopodium album</i>
Akkerdistel	x	<i>Cirsium arvense</i>
Kropaar	x	<i>Dactylus glomerata</i>
Kweek	x	<i>Elytrigia repens</i>
Ridderzuring	x	<i>Rumex conglomeratus</i>
Harig wilgenroosje	x	<i>Epilobium hirsutum</i>
Heermoes	x	<i>Equisetum arvense</i>
Schietwilg	x	<i>Salix alba</i>
Gewone hennepnetel	x	<i>Galeopsis tetrahit</i>
Hondsdrif	x	<i>Glechoma hederacea</i>
Timothee	x	<i>Phleum pratense</i>
Harig wilgenroosje	x	<i>Epilobium hirsutum</i>
Bergbastaardwederik	x	<i>Epilobium montanum</i>
Viltige bastaardwederik	x	<i>Epilobium parviflorum</i>
Fiorin	x	<i>Agrostis stolonifera</i>
Kraailook	x	<i>Allium vineale</i>
Akkerwinde	x	<i>Convolvulus arvensis</i>
Zwarte els	x	<i>Alnus glutinosa</i>
Zwarte vlier	x	<i>Sambucus nigra</i>
Moerasandoorn	x	<i>Stachys palustris</i>
Bitterzoet	x	<i>Solanum dulcamare</i>
Gewone bereklauw	x	<i>Heracleum sphondylium</i>
Gestreepte witbol	x	<i>Holcus lanatus</i>
Madeliefje	x	<i>Bellis perenne</i>
Kleefkruid	x	<i>Galium aparine</i>
Engels raaigras	x	<i>Lolium perenne</i>
Kattestaart	x	<i>Lythrum salicaria</i>
Appel	x	<i>Malus sylvestris</i>
Rietgras	x	<i>Phalaris arundinacea</i>
Riet	x	<i>Phragmites australis</i>
Brede weegbree	x	<i>Plantago major</i>
Perzikkruid	x	<i>Polygonum persicaria</i>
Spiesbladmelde	x	<i>Atriplex hastata</i>
Kroontjeskruid	x	<i>Euphorbia helioscopia</i>
Gewone duivenkervel	x	<i>Fumaria officinalis</i>
Sterrekroos	x	<i>Callitriche obtusangula</i>
Klein kroos	x	<i>Lemna minor</i>
Zilverschoon	x	<i>Potentilla anserina</i>
Zomereik	x	<i>Quercus robur</i>
Kruipende boterbloem	x	<i>Ranunculus repens</i>
Gewone braam	x	<i>Rubus fruticosus</i>
Veldzuring	x	<i>Rumex acetosa</i>
Klein kruiskruid	x	<i>Senecio vulgaris</i>
Brosse melkdistel	x	<i>Sonchus asper</i>
Veelwortelig kroos	x	<i>Spirodela polyrhiza</i>
Smeewortel	x	<i>Symphytum officinale</i>
Paardebloem	x	<i>Taraxacum officinale</i>
Rode klaver	x	<i>Trifolium pratense</i>
Witte klaver	x	<i>Trifolium repens</i>
Grote brandnetel	x	<i>Urtica dioica</i>

Bijlage 2a. Zoogdieren in het uurhok 39-22 rond Beusichem

Nederlandse naam	Waarneming	Rode Lijst	Bescherming Ffw
Egel	X	TNB	Licht
Mol	X	TNB	Licht
Vos	X	TNB	Licht
Ree	X	TNB	Licht
Woelrat	X	TNB	Licht
Rosse woelmuis	X	TNB	Licht
Muskusrat	X		
Bruine rat	X		
Huismuis	X		
Haas	X	TNB	Licht
Konijn	X	TNB	Licht

W = waarschijnlijk

X = aanwezig

X-B = braakbalvondst

Bijlage 2b. Vleermuizen in het uurhok 39-22 rond Beusichem

Nederlandse naam	Waarneming	Rode Lijst	Bescherming Ffw
Gewone dwergvleermuis	X	TNB	Zwaar
Ruige dwergvleermuis	X	TNB	Zwaar
Rosse vleermuis	X	TNB	Zwaar

Bijlage 3a. Broedvogels in het uurhok 39-22 rond Beusichem

Nederlandse naam	Bescher ming	Rode Lijst	Ffw
Soort	F&F-wet	RL	aanwezig
Wilde Eend	x		x
Fazant	x		x
Meerkoet	x		x
Scholekster	x		x
Kievit	x		x
Stadsduif			x
Houtduif	x		x
Turkse Tortel	x		x
Koekoek	x	R	x
Steenuil	x	R	
Gierzwaluw	x		x
Boerenzwaluw	x	R	x
Huiszwaluw	x	R	x
Witte Kwikstaart	x		x
Winterkoning	x		x
Heggenmus	x		x
Merel	x		x
Zanglijster	x		x
Bosrietzanger	x		x
Spotvogel	x	R	x
Grasmus	x		x
Tuinfluit	x		x
Zwartkop	x		x
Tijftjaf	x		x

Soort	F&F-wet RL		aanwezig
Fitis	x		x
Grauwe Vliegenvanger	x	R	x
Pimpelmees	x		x
Koolmees	x		x
Ekster	x		x
Kauw	x		x
Zwarte Kraai	x		x
Spreeuw	x		x
Huismus	x	R	x
Vink	x		x
Groenling	x		x
Putter	x		x
Kneu	x	R	x
Wilde Eend	x		x
Fazant	x		x
Meerkoet	x		x
Scholekster	x		x
Kievit	x		x
Stadsduif			x
Houtduif	x		x
Turkse Tortel	x		x
Koekoek	x	R	x
Steenuil	x	R	
Gierzwaluw	x		x
Boerenzwaluw	x	R	x
Huiszwaluw	x	R	x
Witte Kwikstaart	x		x
Winterkoning	x		x
Heggenmus	x		x
Merel	x		x
Zanglijster	x		x
Bosrietzanger	x		x
Spotvogel	x	R	x
Grasmus	x		x
Tuinfluit	x		x
Zwartkop	x		x
Tijftjaf	x		x
Fitis	x		x
Grauwe Vliegenvanger	x	R	x

Bijlage 4. Amfibieën in het uurhok 39-22 rond Beusichem

Nederlandse naam	Waarneming	Rode Lijst	Bescherming Fw
Bastaart kikker	X	TNB	Licht
Gewone pad	X	TNB	Licht
Bruine kikker	X	TNB	Licht

Bijlage 5. Vissen in het uurhok 39-22 rond Beusichem

Nederlandse naam	Waarneming	Rode Lijst	Bescherming Ffw
Alver	X	TNB	
Baars	X	TNB	
Bittervoorn	X	KW	X
Blankvoorn	X	TNB	
Brasem	X	TNB	
Grote modderkruiper	X	KW	X
Kleine modderkruiper	X	TNB	X
Kolblei	X	TNB	
Kroeskarper	X	TNB	
Paling	X	GE	
Pos	X	TNB	
Riviergrondel	X	TNB	
Snoekbaars	X	TNB	
Spiering	X	TNB	
Vetje	X	KW	
Winde	X	GE	

Bijlage 6. Vlinders in het uurhok 39-22 rond Beusichem

Nederlandse naam	Waarneming	Rode Lijst	Bescherming Ffw
Citroenvlinder	X	TNB	
Klein geaderd witje	X	TNB	
Klein koolwitje	X	TNB	
Oranjetipje	X	TNB	
Boomblauwtje	X	TNB	
Landkaartje	X	TNB	
Keizermantel	X	VUN/zwerver	
Argusvlinder	X	TNB	

W :waarschijnlijk in dit uurhok

Bijlage 7. Libellen in het uurhok 39-22 rond Beusichem

Nederlandse naam	Waarneming	Rode Lijst	Bescherming Ffw
Weide beekjuffer	X		
Zwervende panserjuffer	X		
Gewone patserjuffer	X		
Houtpantserjuffer	X		
Azuur waterjuffer	X		
Variabele waterjuffer	X		
Grote roodoogjuffer	X		
Kleine roodoogjuffer	X		
Watersnuffel	X		
Lantaarntje	X		
Blauwe glazenmaker	X		
Bruine glazenmaker	X		
Paardenbijter	X		
Plasrombout	X		
Platbuik	X		
Gewone oeverlibel	X		
Zwarte heidelibel	X		

Geelvlak heidelibel	X
Zwervende heidelibel	X
Bloedrode heidelibel	X
Bruinrode heidelibel	X
Steenrode heidelibel	X

Bijlage 7. Codes Rode lijst.

Amfibieën, reptielen, vissen, vlinders, libellen, zoogdieren:

BE	bedreigd
EB	extra bedreigd
GE	gevoelig
KW	kwetsbaar
OG	onvoldoende gegevens
NB	niet beschouwd, standaardlijstsoort
TNB	thans niet bedreigd
UW	Uitgestorven (wereldschaal)
UWW	In het wild uitgestorven (wereldschaal)
VN	verdwenen uit Nederland
VN*	Verdwenen uit NL voor 1900
VNW	In het wild verdwenen (NL)

BIJLAGE 11

Notitie

Referentienummer
99047994

Datum
22 juni 2009

Kenmerk
270106

Betreft
resultaten nader onderzoek vissen en amfibieën te Beusichem

1 Inleiding

Ten behoeve van de bouw van een nieuwe woonwijk is nader onderzoek noodzakelijk naar beschermde vissen en amfibieën. De aangrenzende sloot zal namelijk verbreed gaan worden. In deze sloot komen mogelijk beschermde diersoorten voor.

Grontmij heeft Ekoza, ecologisch onderzoek en advies, gevraagd dit uit te voeren.

Aan de hand van een eerder uitgevoerd onderzoek zijn er voor het nader onderzoek een tweetal onderzoeksvragen te formuleren

1. Welke soorten vissen en amfibieën maken gebruik van het plangebied?
2. Wat is de status van het eventuele gebruik (ook op populatieniveau)?

Deze rapportage is de weergave van het nader onderzoek dat door de heer B. Houben van Ekoza is uitgevoerd. Uitgangspunt hierbij vormt de Flora- en faunawet die aangeeft welke soorten op welke manier beschermd zijn en de resultaten uit de quickscan.

2 Wettelijk kader

De Flora- en faunawet is sinds 1 april 2002 van kracht. In deze wet zijn (nagenoeg) alle van nature in het wild voorkomende vogels, zoogdieren, amfibieën en reptielen beschermt. Daarnaast zijn er selectieve lijsten van beschermde planten, vissen, vlinders en ongewervelde dieren. De beschermde soorten en hun nesten, holen of andere voortplantings- of vaste rust- of verblijfplaatsen mogen niet opzettelijk worden verstoord of vernietigd. Indien dit onvermijdelijk is, dient ontheffing te worden aangevraagd. Vrijstelling of ontheffing kan slechts worden verleend “wanneer er geen andere bevredigende oplossing bestaat en indien geen afbreuk wordt gedaan aan de gunstige staat van instandhouding van de soort”. In principe dienen bij verstoring mitigerende dan wel compenserende maatregelen te worden genomen. Sinds 23 februari 2005 is de Flora- en faunawet gewijzigd. De beschermde soorten zijn nu verdeeld in drie tabellen.

1. Algemene soorten
Wat betreft ruimtelijke ontwikkelingen geldt een vrijstelling. Er hoeft voor ontwikkelingen geen ontheffing aangevraagd te worden.
2. Overige soorten
Wat betreft ruimtelijke ontwikkelingen geldt een vrijstelling, mits wordt gewerkt volgens een door de minister van LNV goedgekeurde gedragscode. Is er geen gedragscode dan moet ontheffing aangevraagd worden, deze valt onder de lichte toets (geen aantasting van de duurzame instandhouding van de soort).
3. Soorten bijlage IV Habitatrichtlijn en bijlage 1 AMvB
Voor deze soorten moet wat betreft ruimtelijke ontwikkelingen een ontheffing aangevraagd worden. De ontheffingsaanvraag valt onder de zware toets, hetgeen inhoudt dat:
 - er sprake is van een bij de wet genoemd belang;
 - er geen alternatief is;
 - er geen afbreuk wordt gedaan aan de gunstige staat van instandhouding van de soort.

Vogels zijn niet opgenomen in de tabellen, maar ze zijn wel strikt beschermd. Zonder een gedragscode wordt de ontheffing voor opzettelijke verstoring van de vogels beoordeeld volgens de lichte toets. De ontheffing voor het doden, verwonden, vangen en met het oog hierop opsporen, voor het vernielen en beschadigen van nesten, hollen en andere vaste rust- en verblijfplaatsen en voor het rapen, vernielen en beschadigen van eieren, valt onder de zware toets.

Het is in principe niet mogelijk om een ontheffing te verkrijgen, indien verbodsbepalingen worden overtreden ten aanzien van vogels (dit volgt vanuit de eisen van de Vogelrichtlijn). In veel gevallen is het namelijk mogelijk verstoring van vooral broedende vogels te voorkomen.

Als broedvogels tijdens het broedseizoen toch moeten worden verstoord, dan dient daarvoor een ontheffing van de Flora- en Faunawet te worden aangevraagd. De ontheffingsaanvraag valt onder de zware toets. Dit houdt in dat moet worden aangetoond dat er sprake is van een bij de wet genoemd groot maatschappelijk belang, er geen alternatief is en er geen afbreuk wordt gedaan aan de gunstige staat van instandhouding van de soort.

Zorgplicht

Naast de bovengenoemde categorieën geldt voor alle in het wild levende dieren en planten en hun leefomgeving de zogenoemde 'zorgplicht' (artikel 2 van de Flora- en faunawet). De zorgplicht houdt in dat iedereen die weet of vermoedt dat zijn het handelen of het nalaten daarvan, nadelige gevolgen veroorzaakt voor de flora- en/of faunasoorten, verplicht is dergelijk handelen zoveel mogelijk achterwege te laten dan wel de gevolgen te voorkomen, te beperken of ongedaan te maken.

3 Gebiedsbeschrijving en onderzoeksmethode

3.1 Gebiedsbeschrijving

Het onderzoeksgebied ligt aan de noordkant van Beusichem vlak bij de Rijndijk en bestaat hoofdzakelijk uit de te onderzoeken sloot. Het betreft een ondiepe sloot (20 cm – 70 cm), die varieert in de breedte van 1,5 m tot 4 m met steile oevers. Aan weerszijden van de sloot staat een laagstam fruitboomgaard en het oostelijk deel is deels akker. Het plangebied ligt in het bedijkt rivierengebied en ligt op de zware klei. Het water in de watergangen is helder en is begroeid met verschillende soorten waterplanten.

Figuur 3.1 Luchtfoto plangebied. De rode lijn geeft de locatie van de te onderzoeken sloot

3.2 Voorgenomen ingreep in het gebied

De effecten op beschermde soorten zijn beoordeeld op basis van de voorgenomen ingreep. De sloot zal gaan dienen als afvoer voor de nieuw te bouwen woonwijk. Hiervoor dient de sloot verbreed te worden. De ingreep zal dus bestaan uit het vergraven van de sloot. Langs de hele sloot zal deze ingreep plaatsvinden. De nieuw aan te leggen oevers zullen deels worden ingericht als natuurvriendelijke oevers. De belangrijkste ingrepen die effect kunnen hebben op de aanwezige flora en fauna zijn het vergraven van de watergang en de oevers ervan.

Foto 1 en 2 Impressie van het plangebied

Onderzoeksmethode

Het plangebied is vijfmaal bezocht, overdag en in de avonduren. Tijdens het terreinbezoek is zoveel mogelijk concrete informatie verzameld met betrekking tot de aan- of afwezigheid van beschermde soorten (zicht- en geluidswaarnemingen, sporenonderzoek naar de aanwezigheid van pootafdrukken, nesten, hollen, uitwerpselen, haren, etc.). Op basis van terreinkenmerken is beoordeeld of het terrein geschikt is voor de in de regio voorkomende beschermde soorten. Specifiek is er onderzoek gedaan naar vissen en amfibieën. Omdat er zowel vroege soorten (heikikker, bruine kikker, gewone pad) te verwachten waren als latere soorten (groene kikkers, kamsalamander, rugstreeppad), heeft het onderzoek verspreid over het seizoen plaatsgevonden. De vroege soorten beginnen in maart, de latere soorten in mei. Voor het onderzoek werd gebruik gemaakt van diverse inventarisatiemethoden waarbij het luisteren naar roepende dieren in de avonduren een belangrijk onderdeel vormde. Er is een drietal keer geluisterd naar roepende dieren in de periode maart tot juli. Daarnaast werd met een schepnet een bemonstering uitgevoerd gedurende de periode dat alle soorten, zwemmende larven in het water hebben (juli). Voor het aantonen van salamanders is gebruik gemaakt van een aantal speciale amfibiefuiken. Vissen werden zowel met het schepnet als met de fuiken gevangen (zie foto 3).

Foto 3 Voorbeeld van amfibiefuik

4 Resultaten

4.1 Algemeen

Het plangebied is vijfmaal bezocht. Het veldonderzoek heeft plaatsgevonden op 10 april, 5 mei, 19 mei, 3 juni en 8 juni 2009. Er is specifiek gekeken naar de soorten die vanuit de opdrachtgever gevraagd werden, namelijk vissen en amfibieën. Overdag is tweemaal geschept en in de avonduren is driemaal geluisterd naar roepende amfibieën. Een vijftal fuiken zijn hier één nacht ingezet. Dit plangebied is geschikt bevonden voor verschillende soortgroepen en de meeste zijn hier ook aangetroffen.

4.2 Vissen

De watergangen zijn bemonsterd met behulp van een schepnet en fuiken. Op deze manier zijn er drie vissoorten waargenomen: de driedoornige en tiendoornige stekelbaars en een vetje. Het vetje staat op de rode lijst.

4.3 Amfibieën

De te vergraven watergangen zijn onderzocht op de aanwezigheid van beschermde amfibieën met behulp van een schepnet, fuiken en geluidswaarnemingen. Er is voldoende voortplantingswater aanwezig voor amfibieën en deze zijn ook door het gehele gebied aangetroffen in en langs de watergang. Naast de visuele controle en vangsten is er ook gecontroleerd op de aanwezigheid van amfibieën op geluid. Er is een drietal keer geluisterd naar roepende dieren in de periode maart tot juli. Tijdens de controles overdag zijn er drie amfibiesoorten waargenomen. Met name de middelste groene kikker, de gewone pad en de kleine watersalamander. Alle drie de soorten zijn in redelijke aantallen waargenomen of gevangen (>15). Larven van de gewone pad en groene kikker zijn aangetroffen in vrijwel alle watergangen.

In de avonduren is er specifiek geluisterd naar mogelijk beschermde amfibiesoorten, met name de rugstreeppad. Deze roepen in de voortplantingsperiode in koren. Deze soort is echter niet waargenomen in en rond het plangebied. Tijdens de avondcontroles zijn alle drie de keren alleen middelste groene kikkers gehoord.

Foto 4 en 5 Links: kleine watersalamander man en rechts: middelste groene kikker

5 Conclusies

5.1 Volledigheid van het onderzoek

Het beeld dat uit het onderzoek is gekomen, vormt voor de onderzochte soortgroepen voldoende basis om gefundeerde uitspraken te doen over de gevolgen van de voorgenomen ingreep voor beschermde soorten en gebieden. Het onderzoek dat is uitgevoerd door Ekoza, ecologisch onderzoek en advies, is alleen een volledige inventarisatie van de onderzochte soortgroepen.

5.2 Vissen en amfibieën

Het vetje is op de rode lijst aangeduid als kwetsbaar. De rode lijst heeft een belangrijke signaal-functie, maar als soorten op de rode lijst staan, zijn ze niet automatisch beschermd. Hiervoor dienen ze opgenomen te worden in de Flora- en faunawet. Gewone pad, middelste groene kikker en kleine watersalamander zijn algemeen beschermde soorten volgens tabel 1 van de Flora- en faunawet. Voor deze soorten hoeft geen ontheffing voor de Flora- en faunawet te worden aangevraagd. Voor dit type ingreep geldt voor deze soorten een algehele vrijstelling van de verbodsbepalingen. Wel geldt de zorgplicht. In de te vergraven watergang zijn geen zwaarder beschermde vissen of amfibieën aangetroffen.

5.3 Aanbeveling

Aangezien er grote aantallen van deze algemene amfibiesoorten zijn aangetroffen in de sloot, is het aan te bevelen hier rekening mee te houden (zorgplicht). Men dient de voorkomende amfibie-soorten zoveel mogelijk te ontzien. Dit kan men doen door te werken in het juiste seizoen. Dit dient te geschieden, nadat de larven van deze soorten uit het water zijn en voor de winterrust. Hiervoor dient het water niet kouder te zijn dan 10 graden. In het algemeen kan men hier de periode eind september, oktober, begin november voor aanhouden.

6 Literatuur

- Atlas van de Nederlandse vleermuizen; H. Limpens, K. Mostert en W. Bongers, KNNV 1997 www.natuurloket.nl.
- Rode Lijst Nederlandse broedvogels; Vogelbescherming Nederland 2004.
- Veldgids diersporen. Annemarie van Diepenbeek KNNV Uitgeverij, Utrecht 1999.
- Zoogdieren van West-Europa. Rogier Lange et al. KNNV Uitgeverij in samenwerking met de VZZ, Utrecht 1994.
- Atlas van de Nederlandse zoogdieren. Broekhuizen, S. e.a. KNNV Uitgeverij, Utrecht 1992.
- SOVON Vogelonderzoek Nederland 2002. Atlas van de Nederlandse Broedvogels 1998-2000, – Nederlandse Fauna 5. Nationaal Natuurhistorisch Museum Naturalis, KNNV Uitgeverij & European Invertebrate Survey-Nederland, Leiden.
- Bergmans, W. & A. Zuiderwijk, 1986. Atlas van Nederlandse amfibieën en reptielen en hun bedreiging. Vijfde herpetogeografische verslag. KNNV Uitgeverij, Utrecht (www.minlnv.nl)..